MKI-tanulmányok T-2012/21

FEJÉRDY GERGELY

Stílusváltás a francia külpolitikában 2012. május 6. után

Magyar Külügyi Intézet
Hungarian Institute of International Affairs

MKI-TANULMÁNYOK
A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:
Magyar Külügyi Intézet

Szerkesztés és tördelés:
Tevelyné Kulcsár Andrea

A kiadó elérhetősége:
H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.
Tel.: +36 1 279-5700
Fax: +36 1 279-5701
E-mail: titkarsag@hiia.hu
www.kulugyiintezet.hu
www.hiia.hu

© Fejérdy Gergely, 2012
© Magyar Külügyi Intézet, 2012
ISSN 2060-5013

Bevezetés

A 2012-es francia elnökválasztási kampányban a külpolitikai kérdések nem tartoztak a legmeghatározóbb témák közé. A jelöltek közül ebben a kérdésben a 2012. május 6-án megválasztott François Hollande volt az egyik legdiszkrétebb.[1] A kampányban a szocialista jelölt nemzetközi ügyekben való járatlansága kapott inkább hangsúlyt, elképzeléseiről kevés konkrétum látott napvilágot. A választások másnapján azonban az új elnök várható külpolitikai lépéseiről számos – nem csak francia – vélemény jelent meg.[2] Ez nem véletlen, hiszen François Hollande nemzetközi döntéseinek következményei nem csupán saját hazájára, hanem Európára és rengeteg fontos kérdésben a világra is komoly hatással vannak.

Az Élysée-palota urának befolyása, annak ellenére, hogy Franciaország hanyatlásáról sokan értekeznek,[3] továbbra is jelentős. Az évszázadokra visszatekintő francia világhatalmi pozíció ma sem elhanyagolható tényező. Az ország olyan különleges adottságokkal rendelkezik, amelyeknek köszönhetően sokszor áttételesen ugyan, de érvényre tudja juttatni elgondolásait, vagy legalábbis aktív formálója lehet a nemzetközi folyamatoknak. Ezek közül – a teljesség igénye nélkül – érdemes kiemelni történelmi presztízsét, kulturális és nyelvi befolyását (frankofónia), az ország méretéhez és lakosságához viszonyított jelentős katonai (nukleáris fegyverek) és gazdasági potenciálját,[4] a világ második legnagyobb diplomáciai hálózatát,[5] az ENSZ Biztonsági Tanácsában viselt állandó tagságát,[6] a

1 François Hollande például tudatosan próbálta kerülni a külpolitikai témákat. Vö.: Laurent Binet: *Rien ne se passe comme prévu*, Paris: Grasset, 2012.

2 Hogy csak néhányat említsünk közülük: Marc Pierini: „President François Hollande on the Foreign Policy Front". *Turkish Policy Quartely,* Vol. 11. No. 1. (2012). 73–77. o. Az Hubert Vedrine-nel készült interjút l. Vincent Giret – Marc Semo: „François Hollande a beacoup de carte en main". *Libération*, 2012. május 10. 6–7. o. Az új elnök várható külpolitikájának széles körű elemzését a világgazdasági válság és az a tény is indokolta, hogy Hollande számos fajsúlyos nemzetközi találkozón vett részt közvetlenül megválasztása után. 2012. május 15-én Berlinbe utazott, május 18–19-én a G8-, május 20–21-én a NATO-csúcson vett részt. Néhány héttel később, június 10–12-én Los Cabosban a G20-csúcson, június 18–19-én a fenntartható fejlődés kérdését körbejáró riói konferencián is megjelent, nem számolva az európai találkozóit.

3 Lásd például: Nicolas Baverez: *Reveillez-vous!,* Paris: Fayard, 2012.; Nicolas Baverez: *La France qui tombe. Un constat clinique du déclin français*. Pairs: Perrin, 2003.; Patrick Artus – Marie-Paule Virard: *Comment nous avons ruiné nos enfants*. Paris: La Decouverte, 2006.; Tony Chafer – Emmanuel Godin: *The End of the French Exception? Decline and Revival of the „French Model"*. New York: Palgrave Macmillan, 2010.

4 Franciaország a világ ötödik legnagyobb gazdasági hatalma, az országok GDP szerinti (nominális) listáján.

5 163 nagykövetség, megközelítőleg 600 helyszínnel rendelkező konzuli hálózat és 161 kulturális intézmény biztosítja a francia hivatalos jelenlétet 130 országban. Vö.: „Ambassades et consulats". *France Diplomatie,* http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/les-ministres-et-le-ministere/ambassades-et-consulats/. Letöltés ideje: 2012. augusztus 30. Franciaországé a világ legkiterjedtebb iskolahálózata, amelyben több mint háromszázezren tanulnak, és amelyet Párizs tudatosan használ befolyása növelésére. Ez utóbbi megállapítást maga Laurent Fabius is hangsúlyozta 2012. augusztus 28-án, a nagyköveti konferencián.

6 2012 augusztusában Franciaország elnökölte ezt a fontos nemzetközi tanácsot.

nemzetközi közösség legmeghatározóbb államait tömörítő G20-ban és G8-ban való részvételét és nem utolsó sorban az Európai Unióban betöltött kulcsszerepét.[7] Mindehhez hozzájárul az a tény, hogy számos francia politikust és szakembert találhatunk jelentős nemzetközi intézmények élén. Így többek között az IMF vezérigazgatója Christine Lagarde, a WTO főtitkári székében Pascal Lamy ül, az EEAS *(European External Action Service)* ügyvezető főtitkára Pierre Vimont, az EDA *(European Defence Agency)* igazgatónője Claude-France Arnould, stb.[8]

Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a franciák többségében erőteljesen él az elhivatottságuk tudata is, amely leginkább az emberi jogok területére koncentrál. Ez értelemszerűen szintén növeli a diplomáciai lépések nemzetközi súlyát. Megjegyzendő továbbá, hogy az 1958 óta működő elnöki rendszer az államfőn keresztül különleges módon tudja képviselni és érvényre juttatni a francia érdekeket a világban.[9]

Ilyen körülmények között Párizs várható külpolitikája szempontjából egyáltalán nem elhanyagolható tényező az, hogy ki is az Élysée-palota lakója. Nem véletlen, hogy a francia elnökválasztások kapcsán górcső alá kerül az elmúlt évek és az új elnök várható külpolitikai irányvonala. A korábbiakhoz hasonlóan, 2012-ben is már a kampányidőszakban megjelentek cikkek[10] és terjedelmesebb írások a témában,[11] amit Franciaország nemzetközi helyzete (különös tekintettel a gazdasági és pénzügyi válság összetett problematikájára) és a jelöltek egyes kérdésekben megoszló véleménye is indokolt.

7 A volt francia külügyminiszter a fentieknél részletesebb felsorolást közöl könyvében. Hubert Vedrine: *Le temps des chimères 2003–2009.* Paris: Fayard, 2009. 289–292. o.

8 Megjegyzendő, hogy nagy csapásként élte meg Párizs, hogy az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (*European Bank for Reconstruction and Development,* EBRD) elnöki székét 2012-ben nem a hagyomány szerint töltötték be, azaz egy német után egy franciával, hanem Thomas Mirow után egy brit jelölt, Suma Chakrabarti kapta meg a pozíciót.

9 Az elnöki rendszerrel kapcsolatban l. John Gaffney: *Political Leadership in France. From Charles de Gaulle to Nicolas Sarkozy.* London: Palgrave Macmillan, 2010. 48. o.

10 Lásd például: Jean-Sylvestre Mongrenier: „Politique étrangère française, d'une présidentielle à l'autre". *Insitut Thomas More,* http://www.institut-thomas-more.org/fr/actualite/politique-etrangere-francaise-dune-presidentielle-a-lautre.html, 2012. április 30.; Marc Pierini: „The New French President's Foreign Policy". *Carnegie Europe,* http://carnegieeurope.eu/publications/?fa=48051. Letöltés ideje: 2012. május 7.; Sophie Meunier: „The French don't Know Their Place (in the Global Economy)". *Foreign Affairs,* http://www.foreignaffairs.com/articles/137372/sophie-meunier/the-french-dont-know-their-place-in-the-global-economy, 2012. március 30.

11 Sarkozy külpolitikáját elemzik: Pascal Boniface: *Le monde selon Sarkozy.* Paris: JC Gawsewitch, 2012.; Sophie Meunier: „La politique étrangère de Nicolas Sarkozy". In: *Politiques publiques 3, Les politiques publiques sous Sakozy* (szerk. Jacques de Maillard – Yves Surel). Paris: Presses de Sciences Po, 2012. 133–151. o.

Stílusváltás Nicolas Sarkozy után

A 2012. május 6-án megválasztott François Hollande-dal jól láthatóan stílusváltás következett be a külpolitika terén.[12] Nicolas Sarkozy hiperaktív, minden nemzetközi kihívásra gyorsan reagáló, különleges államfői jogosítványait maximálisan kihasználó, látványos diplomáciáját egyensúlyozó,[13] megfontoltabbnak tűnő, a „gaullo-mitterrandista" tradíciót[14] egyértelműen szem előtt tartó irányultság váltotta fel.

Az örökség, amivel szembe kell néznie az új elnöknek, igen ellentmondásos. Nicolas Sarkozy számos, célját tekintve jó kezdeményezést indított útjára, de legtöbbször alapos előkészítés, egyeztetés nélkül, amelyek így sokszor inkább kudarchoz, mint sikerhez vezettek. Megjegyzendő azonban, hogy lendületességével több esetben fel tudta kavarni a megszokottság sokszor destruktív állóvizét. Hollande elődje a francia nemzetközi befolyást minden kétséget kizárólag növelni tudta, hiszen alig volt olyan, a világot komolyan érintő kérdés, amelynek megoldására Franciaország az elsők között ne vázolt volna fel valamilyen tervet. Sarkozy tudatában volt annak, hogy jelentős geopolitikai átrendeződések zajlanak a nemzetközi küzdőtéren, és ezek között próbálta a francia érdeket képviselni. A fő problémákat jól felismerte és definiálta. Reaktív, pragmatikus stratégiája azonban a látványosságon túl csak kevés esetben tudott hosszú távon is valóban hatékony választ adni a sokszor komplex kihívásokra. Ráadásul a 2008-ban kirobbant gazdasági válság, a szokványos francia külpolitikai eszközök háttérbe tolása[15] és az a tény, hogy az ötödik köztársaságban az államfőnek dukáló *„domaines reservés"*-k túlzott hangsúlyt kaptak elnöksége idején (gyakorlatilag szinte csak díszletként használta a külügyi apparátust, és minden nemzetközi kérdésben egyedül, szűk tanácsadói körében döntött),[16] mind gyengítették elképzelései megvalósulásának esélyeit. A világ legjelentősebb hatalmait tömörítő G20-nak a létre hívása talán az egyedüli vitán felül álló, maradandó öröksége az elmúlt öt év aktív francia nemzetközi politikájának. Sarkozy diplomáciai tevékenységét – személyes jellemvonásaiból adódóan – ellentmondásosság és egyfajta kiszámíthatatlanság jellemezte.

12 Ez nem csupán a külpolitika területén tapasztalható. Sarkozy és Hollande stílusának különbözőségéről és ennek az új elnök megítélésére gyakorolt hatásáról Marcel Gauchet történész elemzése különösen is helytállónak tűnik. Vö.: Gérard Courtois – Françoise Fressoz: „Sarkozy avait la direction mais pas la méthode, Hollande sait faire mais n'a pas de cap". *Le Monde,* 2012. szeptember 10. 8. o.

13 Vö.: Claire Demesmay: „Die Kunst des Seiltanzes, François Hollande erpobt einen neuen Regierungsstil in Frankreich". *DGAP Analyse kompakt,* No. 6. (2012). 3–4. o.

14 Ezt a kifejezést a francia külpolitika elemzésénél l. Hubert Vedrine *et al.*: *Continuer l'histoire*. Paris: Fayard, 2007. François Hollande egyébként a nemzetközi kapcsolatok vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodik a volt külügyminiszter és a francia diplomácia egyik legelfogadottabb teoretikusa, Hubert Vedrine koncepcióira.

15 A Sarkozy előtti „gaullo-mitterrandista" francia külpolitika alapelvei között az alábbiak találhatók: Franciaország függetlensége, multipoláris világfelfogás, a kulturális kisugárzásra és az európai építkezésre alapuló *„soft power"* jelenlét a nemzetközi életben. Vö.: Sophie Meunier: „La politique étrangère de Nicolas Sarkozy". 140. o.

16 Vö.: Gilles Delafon: *Le règne du mépris, Nicolas Sarkozy et les diplomates 2007–2011*. Paris: Toucan, 2012.

François Hollande közszereplései alkalmával élesen elhatárolódik elődjétől, sőt a kampány kezdete óta számos területen annak döntéseit felülbíráló megoldásokat javasol a „normalitás, az igazságosság" jegyében. A külpolitika terén azonban, amint az ötödik köztársaság idején az elnökcserék ellenére megfigyelhető, egyfajta kontinuitás továbbra is nyilvánvaló: a lényeget nézve feloldhatatlan ellentétről aligha beszélhetünk, ha Sarkozy és utódjának eleddig látható diplomáciai célkitűzéseit összevetjük.[17] Ráadásul az adott nemzetközi kontextus, különös tekintettel a súlyos pénzügyi és gazdasági válságra, behatárolja Párizs lehetséges mozgásterét. Mindez nem jelenti azt, hogy stílus- és munkamódszerbeli különbözőségekre, hangsúlyeltolódásokra ne lehetne felfigyelni François Hollande hatalomra jutása óta.

Az első száz nap tapasztalata és különösen a huszadik párizsi nagyköveti konferencián elhangzott, a külpolitikai nézeteit első ízben összegző beszéde[18] után megállapítható, hogy az új elnök lényegében az adott témában napvilágot látó főbb koncepciókat szintetizálva képzeli el Franciaország jövőjét a világban. A stílust tekintve az új elnök két ponton tér el talán a leginkább a korábbi korszakban tapasztaltaktól. Egyrészt a gyors reakciók és látványos csúcsértekezletek helyett az óvatosabb, minden nemzetközi kérdésben a partnereivel külön-külön egyeztető politikát részesíti előnyben. Másrészt látványosan tartózkodik a külpolitika teljes kisajátításától. François Hollande nemcsak szűk tanácsadó körére támaszkodik, hanem a kormánytagokra, illetve a Sarkozy-időszakban jobbára háttérbe szorított diplomáciai karra is.[19] Emellett külügyminiszterén keresztül különleges missziókat bíz a francia közélet szereplőire.[20] A személyek kiválasztásánál egyébként az új elnök nem csupán a külföldnek, hanem magának a francia lakosságnak is üzenni kíván. Jól látszik ez a kormánytagok esetében. Például a Quai d'Orsay élére Laurent Fabius volt miniszterelnököt nevezte ki, aki nem csupán Washington irányába volt távolságtartó, de 2005-ben prominens személyisége volt az európai alkotmányos szerződést elutasítók táborának is, akárcsak az uniós ügyekért felelős kollégája, Bernard Cazeneuve miniszter. Mellettük ott van még a globalizációellenes, a kapitalizmust megreformálni kívánó

17 Ha a Sarkozy elnöksége elején készült, a francia külpolitikai stratégiát felvázoló tanulmányt összevetjük a jelenlegi diplomáciai lépésekkel, alig található kirívó eltérés a célkitűzések terén. Vö.: Alain Juppé – Louis Schweitzer (szerk.): *La France et l'Europe dans le monde. Livre blanc sur la politique étrangère et européenne de la France, 2008–2020*. Paris: La documentation Française, 2008.

18 A huszadik francia nagyköveti konferenciát – a hagyományhoz illően – az elnök nyitotta meg, felvázolva a legfontosabb külpolitikai irányvonalat. François Hollande esetében ez 2012. augusztus 27-én történt meg először, így gyakorlatilag egyúttal elnöksége diplomáciai programját tette közzé. „Discours de M. le Président de la République – XXème Conférence des Ambassadeurs". *Élysée,* http://www.elysee.fr/president/les-actualites/discours/2012/discours-de-m-le-president-de-la-republique.13809.html, 2012. augusztus 27.

19 Laurent Fabius külügyminiszter és Jean-Marc Ayrault miniszterelnök a XX. nagyköveti konferencián, 2012. augusztus 28-án elhangzott beszédében egyaránt hangsúlyozta a diplomáciai kar fontosságát és kompetenciáját. „Bulletin d'actualités du 18 septembre". *France Diplomatie,* http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/vues/Kiosque/FranceDiplomatie/kiosque.php?type=bafr#Chapitre1. Letöltés ideje: 2012. szeptember 1.

20 A 2012. augusztus 23-án közzétett „gazdasági diplomáciai akciótervhez" kapcsolódva, Laurent Fabius augusztus 28-án – többek között – a szocialista párt lemondott elnökét, Martine Aubryt Kínával, a volt UMP-s miniszterelnököt, Jean-Pierre Raffarint pedig Algériával kapcsolatban bízta meg különleges feladattal.

protekcionista politika mellett érvelő[21] Aurnaud Montebourg is, aki a termelésfejlesztési minisztériumot kapta. E három kinevezés az Európával és a globalizációval kapcsolatos félelmeiket kifejező francia választóknak szól. Hollande e miniszteren keresztül kívánja a vitákat lefolytatni, és főbb külpolitikai elképzeléseit elfogadhatóvá tenni.[22]

Európa az abszolút prioritás

Az új elnök, elődjéhez hasonlóan, az európai kérdéseket részesíti előnyben, mert tisztában van azzal, hogy Franciaország jövője szempontjából ezek az elsődlegesek. Hollande véleményét ebben a témában leginkább három személyiség gondolkodása határozza meg: Jacques Delorsé (az Európai Bizottság volt elnöke), Pascal Lamyé (a WTO igazgatója) és Jean-Pierre Jouyet-é (2012. július 19-től a francia állami befektetési alap, a *Caisse de dépôts et consignation* főigazgatója).[23] Ez utóbbi intézmény a francia európai válságkezelés egyik kulcsszereplője.

Az új államfő ugyanis, akárcsak Sarkozy, kénytelen prioritásként kezelni az Európai Uniót sújtó válságot. A megoldáskeresésben azonban szembetűnő a stílus- és hangsúlyváltás. Így Hollande a francia mozgástér bővítése reményében, az Angela Merkel vezette Németországgal szembeni nagyobb távolságtartás és a Berlin válságkezelési politikájával szembemenő vélemény hangsúlyozásával fogott neki a feladatnak. Részben Rómára és Madridra, részben pedig a német kormányzópárt legerősebb ellenzékére, a Sigmar Gabriel által vezetett SPD-re támaszkodva próbál nyomást gyakorolni Berlinre. Ez utóbbi taktika egyik kulcsszereplője maga a miniszterelnök, Jean-Marc Ayrault, aki német szakos nyelvtanári képesítését és a testvérpárttal még a tizenöt éves frakcióelnöki pozíciója idején kiépült baráti kapcsolatait jól tudja így kamatoztatni.[24] Nem szabad azonban túlértékelni a német ellenzék szerepét a két ország viszonyában, hiszen a 2013-as németországi választásokat szem előtt tartó SPD semmiképpen sem kíván a francia politikához igencsak szkeptikusan viszonyuló német állampolgárokkal szembekerülni.[25]

---

21 Vö. az Emmanuel Todd bevezetőjével megjelent: Arnaud Montebourg: *Voté pour la démondialisation! – La République plus fort que la mondialisation.* Paris: Flammarion, 2011.

22 Jean-Pierre Darnis: „François Hollande's Presidency: A New Era in a French Foreign Policy?". *IAI Working Papers,* No. 1219. www.iai.it/pdf/dociai/iaiwp1219.pdf, 2012. június 27.

23 Jean-Pierre Jouyet a felesége, Brigitte Tettinger rokoni kapcsolatain keresztül lehetőséget nyújt Hollande-nak a nagyvállalatok, multinacionális cégek tulajdonosi és vezető köreivel is kapcsolatba lépni. Ez fontos a válságkezelés és tágabb értelemben a francia bel- és külpolitikai célok szempontjából is. Vö.: Grégoire Biseau: „La tournée les patrons de François hollande". *Libération.fr*, http://www.liberation.fr/politiques/2012/09/09/la-tournee-des-patrons-de-francois-hollande_845108. Letöltés ideje: 2012. szeptember 10.

24 Ezt jól illusztrálja a német szocialista párt delegációjának a Mantigon-palotában tett látogatása 2012. június 13-án, röviddel az európai csúcs előtt. Vö.: „Hollande et Ayrault sondent le SPD avant les échéances européennes". *Reuters France*, http://fr.reuters.com/article/frEuroRpt/idFRL5E8HDG6E20120613, Letöltés ideje: 2012. június 13.

25 Vö. Yves Bourdillon: „Les Allemands scéptique envers la France". *Les Echos.fr,* http://www.lesechos.fr/economie-politique/monde/actu/0202145387999-les-allemands-sceptiques-envers-la-france-339025.php. Letöltés ideje: 2012. június 29.

Ami a „latin országok összefogását" illeti, annak nagyobb súlya van az európai döntéshozatal szempontjából, ez mindenképpen látszott a 2012. június 23-i római mini csúcson, majd az Európai Tanács június 28–29-i brüsszeli ülésén is.[26] Hollande mindazonáltal tudatában van annak, hogy nem áll érdekében a német–francia együttműködést túlságosan meglazítani. Az új elnök az ellentmondásosságot is vállalva, rendszeresen hangsúlyozza a Berlin–Párizs-tengely fontosságát, elmélyítését (amire különösen jó alkalomként kínálkozik az Élysée-szerződés 50. évfordulójának 2013. januári ünneplése), ugyanakkor azt is kiemeli, hogy Európa ügyeit illetően a francia–német páros nem lehet kizárólagos szereplő.[27]

Mint ismeretes, a két ország a vén kontinenst érintő válságkezelés kérdésében eltérő koncepcióval rendelkezik, François Hollande hatalomba lépése óta különösen is szembetűnő módon.[28] Ennek egyik alapja, hogy Párizs az európai kezdeményezéseket minduntalan megpróbálja úgy alakítani, hogy saját szuverenitása a lehető legkevésbé csorbuljon, és hogy az eseményeket a leginkább a kezében tudja tartani; Berlin viszont mindent a gazdasági és pénzügyi stabilitás biztonságos megőrzésének rendel alá. Az utóbbi években ezek a hagyományos szemléletbeli különbségek a két ország gazdasági mutatóinak egyre határozottabb eltérése következtében felerősödtek.[29] A német–francia páros belül Párizs fokozatosan a gyengébb pozíciójába került, ami Európa jövője szempontjából is bizonytalanságot szült. Az egyensúly visszaállítása kölcsönösen érdeke mind két országnak és az Uniónak is, de ehhez Franciaország gazdasági talpra állítása alapvető feltétel. François Hollande ennek tudatában indította meg offenzíváját a német irányítás alatt zajló válságkezeléssel szemben, anélkül hogy annak legfontosabb elemét, a költségvetési fegyelem helyreállításának fontosságát megkérdőjelezte volna. Ugyanakkor a francia kampányban elhangzott szocialista ígéretek, érthető módon, megrémisztették Berlint, még ha az eurózóna problémájának orvoslására tett új francia javaslatok egy részének célszerűségét nem is vitatta. A módszer- és szemléletbeli különbségek ellenére, a közös érdeket szem előtt tartva, rövid hezitálás után az egyeztetések és a kompromisszumkeresés útjára léptek a két ország felelősei.[30]A teljes összhangról, „Merkozy" után „Merkolande-ról" még

26 François Hollande a 2012. októberi EU-csúcsra is Spanyolországgal és Olaszországgal külön egyeztetve készül. Madridba 2012. augusztus 30-án látogatott ennek megvitatására, Rómába pedig 2012. szeptember 4-én.

27 Ezt az elnök által hangsúlyozott megállapítást a miniszterelnök is kiemelte augusztus 28-án, a nagykövetei konferencián, Párizsban.

28 Megjegyzendő azonban, hogy – minden látszat ellenére – a német–francia kapcsolatokban már François Hollande megválasztása előtt jelen volt a disszonancia. Lásd például az Institut de relations internationales et stratégiques-ban rendezett „Vers la fin du couple franco-allemand?" című konferencia anyagát. „Vers la fin du couple franco-allemand?". *IRIS,* http://www.iris-france.org/analyse/notes-iris.php, 2011. december 6.

29 Különösen is jól mutatja be ezt az eltérést az Institut Thomas More honlapján megjelent elemzés: Gérard Dussillol: „Le domino de la zone euro". *Institut Thomas More,* http://www.institut-thomas-more.org/actualite/france-le-domino-de-la-zone-euro-2.html. Letöltés ideje: 2012. július 28.

30 A 2012. augusztus 23-i Merkel–Hollande munkavacsora és találkozó után, 2012. augusztus 27-én a két pénzügyminiszter, Pierre Moscovici és Woflgang Schäuble az euróövezettel kapcsolatos kérdések megvitatására, az álláspontok közelítésére francia–német közös munkacsoport felállítását jelentette be Berlinben. Feladatai közé tartozik a Spanyolországgal és Görögországgal kapcsolatos döntések előkészítése, a bankunió és a bankfelügyelet problematikája. Minden erőfeszítés ellenére jelentős

messze nem lehet beszélni a válságkezelés vonatkozásában, de ellenséges szembenállásról egyáltalán nincs szó.

A francia álláspont a megszorításokkal szemben elsősorban a növekedés serkentésének előmozdítását szorgalmazza. E francia stratégia fontosabb elemei a korábban elfogadott fiskális paktum kiegészítéseként a június végi EU-csúcson jóváhagyást kaptak. Jóllehet, Párizs a hangsúlyt a növekedés serkentésére, munkahelyteremtésre teszi, és a megszorítási politikát kritizálja, egyetért a költségvetési fegyelem helyreállításának fontosságával is. A célhoz azonban az igazságosság és a szolidaritás elvét szem előtt tartva kíván eljutni. Az Ayrault-kormány ebben a szellemben fogott hozzá a francia adórendszer és gazdaságpolitika átalakításához. Noha az intézkedéssorozat hatékonyságát és célravezető voltát – elsősorban szakértői körökből, illetve a vállalkozói szférából – sok kritika éri, Párizs elkötelezett abban, hogy 2013-ra 3%-ra csökkentse a GDP-arányos államháztartási hiányt.[31] François Hollande annak érdekében, hogy vállalását lehetőség szerint tartani tudja, szeretné az európai pénzügyi forrásokat is jobban és a lehető leggyorsabban bevonni a válságkezelésbe. Ennek a célnak az eszköze a növekedési paktum tervezete, amelyet lényegében elfogadtak a 2012. június végén tartott EU-csúcson. Így a beruházások és a munkahelyteremtés támogatására megközelítőleg 120 milliárd eurót irányoztak elő. Ennek az összegnek az előteremtése érdekében jóváhagyásra került többek között a közlekedési, energetikai és egyéb infrastrukturális rendszerek kiépítését finanszírozó projektkötvények bevezetésének terve, az Európai Beruházási Bank hitelezési képességének megnövelése és a regionális alapokban maradt eurómilliárdok átcsoportosítása, illetve pénzügyi tranzakciók megadóztatása.[32]

François Hollande minden olyan további intézkedést támogatni látszik, amely segíti, akár csak áttételesen is, növekedési pályára állítani Európát és letörni a piaci spekuláció negatív hatását. Így további intézkedéseket sürget. Az új francia vezetés elkötelezett az euró megőrzése mellett. Párizs az integrációs folyamat visszafordításában nem érdekelt, így pl. Görögország kilépését is ellenzi. Hollande az elmúlt évek és a válság súlyos következményei között tartja számon az euroszkepticizmust és a demokrácia erodálódását, és ezen keresztül az Európai Uniónak a világban betöltött pozíciójának rohamos meggyengülését. Nem véletlen, hogy Hollande sürgeti az Európai Tanács 2012. június végi ülése alkalmával, illetve már korábban elfogadott, az eurózónát érintő megállapodások, illetve a pénzügyi szerződés minél gyorsabb bevezetését. Szeretne jó példával az élen járni, és az elsők között megszerezni a parlamenti jóváhagyást. Jóllehet, a szocialista többség mind a nemzetgyűlésben, mind pedig a szenátusban biztosított, az őt hatalomra juttató heterogén francia baloldali tábor igencsak megosztott a kérdésben. Sokan vannak, akik hallani

különbségek vannak az álláspontokat illetően, gondoljunk csak például az Eurogroup pénzügyminisztereinek 2012. szeptember 14-i ülésén a spanyolkérdés kapcsán kialakult francia–német vitára. L. Jean-Jacques Mevel: „Coac franco-allemand sur l'Espagne à l'Europgroupe". *Le Figaro.fr,* http://www.lefigaro.fr/conjoncture/2012/09/14/20002-20120914ARTFIG00846-couac-franco-allemand-sur-l-espagne-a-l-eurogroupe.php, 2012. szeptember 14.

31 Hollande ezt megerősítette a 2012. szeptember 9-i televíziós beszédében is. Vö.: „François Hollande sur TF1: l'interview intégrale". *JTWE,* http://videos.tf1.fr/jt-we/francois-hollande-sur-tf1-l-interview-integrale-7512594.html, 2012. szeptember 9.

32 A jóváhagyott paktum alapját képző dokumentumot, egy tizenegy oldalas javaslatcsomagot, François Hollande „Paktum az európai növekedésért" címmel június 14-én jutatta el partnereinek.

sem akarnak a Sarkozy elnök alatt kialkudott fiskális paktum ratifikálásáról. Hollande mindenesetre az október elején tartandó parlamenti szavazás mellett döntött. Célja elérését segíti, hogy 2012. augusztus 9-én az Alkotmányozó Tanács megállapította, hogy az európai pénzügyi megállapodásnak az egyik központi eleme, az ún. „aranyszabály" bevezetéséhez nem kell Franciaország alaptörvényét megváltoztatni, tehát a kongresszust összehívni,[33] elég a szokásos ratifikációs folyamat, illetve egy organikus törvény megalkotása annak érdekében, hogy az érvénybe léphessen.

François Hollande azonban szeretne további eszközöket is mozgósítani a piacok bizalmát vesztő, nehéz gazdasági helyzetben lévő európai országok, így saját hazája érdekében is. Így például támogatná, hogy uniós szinten kerüljön bevezetésre egyfajta protekcionista gazdaságpolitika, különösen a felemelkedő országokkal szemben. Ez azt jelentené, hogy a reciprocitás elve érvényesülne a kereskedelmi kapcsolatokban és a közbeszerzési pályázatoknál. Szeretne továbbá az Európai Központi Bank működésén is változtatni, hogy az aktívabban vehessen részt a válságkezelésben, illetve a bankunió megvalósulását kívánja elérni, továbbá – a szolidaritást hangsúlyozva – az adósság kölcsönössé tétele mellett érvel. Ezek az elképzelések szembeállítják Párizst és Berlint. Németország ugyanis – érthető módon – nem óhajt kontrollálatlanul, saját gazdasági eredményeit veszélyeztetve, az Európai Unió egyetlen finanszírozója és garanciája lenni. Berlin mindenekelőtt az integráció elmélyítését várná. Úgy tűnik, ebbe az irányba is nyitott az új francia vezetés.[34] Az ellentmondásosság azonban újra és újra előtűnik. François Hollande hangsúlyozta ugyan, hogy az Unió intézményeinek nagyobb teret kellene biztosítani, és a demokráciadeficit csökkentése érdekében is támogatni kellene a kezdeményezéseket, a 2012. augusztus 27-én, a nagyköveti konferencián bejelentett újabb javaslatával (hogy a 17 tagállamot tömörítő *Eurogroup* kormányfői az évi két alkalom helyett többször találkozzanak) – a hagyományos francia külpolitikát követve – mégis a kormányközi egyeztetések felerősítésének irányába tesz lépéseket. Az új francia elnök folytatja elődei taktikáját, amely egyfajta jó kombináció keresése a föderális eszközök és az államok szuverenitásának tiszteletben tartása között.

Hollande európai politikája azonban mindenekelőtt a gazdasági kihívások megoldását tartja szem előtt, és elsősorban ebből a megközelítésből vizsgálja a további fontos témákat is, mint például az energia-, a szomszédság- és a védelmi politika. Így például az Európai Szén- és Acélközösség mintájára egy „európai energiaközösség" megalapítását szorgalmazza. Véleménye szerint egy ilyen kezdeményezés tudja az Európai Uniót kimozdítani a gazdasági krízisből. Ez a koncepció többek között az energiafelhasználás ésszerűsítését és az energia beszerzésének és előállításának összehangolt diverzifikációját kezdeményezi.[35] Ennél a kérdéskörnél a projektkötvények bevezetésének fontosságát is hangsúlyozza az új francia elnök. Hollande javaslatainál a környezetvédelem, de leginkább

33 A parlamenti kongresszusban, ahol a szenátus és a nemzetgyűlés tagjai együttesen vesznek részt, a jelenlegi kormánynak nincs meg az alkotmánymódosításhoz szükséges 3/5-ös többsége, így nem volt garancia arra, hogy a szavazás lehetővé teszi a változtatást. E nélkül viszont az európai szerződés ratifikációja is kérdésessé vált volna.

34 A XX. nagyköveti konferencián egymás után erősítették meg ezt a hozzászólók, kezdve magával az elnökkel.

35 Elzbieta Kava – Dorota Liszczyk: „François Hollande and French European Policy". *PISM Bulletin*, Vol. 48. No. 381. (2012).

a munkahelyteremtés szempontja is fontos szerepet játszik. Szeretné, amint azt már kampányában is ígérte, Franciaország közel 78%-os nukleárisenergia-függőségét csökkenteni és a megújuló energiaforrások arányát növelni.[36] Ebben egyúttal a 10% fölé szökő munkanélküliség kezeléséhez is hatékony eszközt lát.

A 2012. szeptember 14-én kezdődött párizsi környezetvédelmi konferencián tartott beszédében az energiafordulat támogatására, az e szektorban érdekelt vállalatok és a technológia védelmében felvetette a Sarkozy által már egyszer kezdeményezett európai széndioxidadó ötletét is. Hollande láthatóan nem akar lemaradni elődjétől, és belpolitikai okok miatt is fontos számára a klíma és az energia ügye. Miközben a 2008-ban, a francia elnökség idején elfogadott európai célok 2020-ra határozták meg a teendőket, az új francia elnök már 2030, illetve 2040-re tervez. A környezetbarát energiaforrások és az energiafelhasználás hatékonyságának 20%-os növelése, illetve a gázkibocsátás 20%-os csökkenése helyett 40%-kal, majd tíz évre rá 60%-kal számolna.[37] Hollande európai uniós terveiben tehát meghatározó szerep jut, elődjééhez hasonlóan, a klíma- és az energiakérdéseknek. Ez azonban nem az egyetlen terület, ahol Sarkozy nyomában jár az új francia államfő.

Homályos ambíciók, változatlan elvek a francia mediterrán és Közel-Kelet-politikában

François Hollande Franciaország geopolitikai adottságait és külpolitikai hagyományait szem előtt tartva, elődeit követve, kiemelt térségként kívánja kezelni a Földközi-tenger medencéjét. A 2011-es, „arab tavaszként" emlegetett eseménysor különösen is ráirányította a térségre a figyelmet. Párizs esetében viszont ez a megkülönböztetett figyelem konstans. A francia célok évtizedek óta változatlanok: a gazdasági kapcsolatok élénkítése, az emberi jogok érvényre juttatása, a biztonság és a stabilitás növelése, együttműködés a bevándorlás kérdésében és lehetőség szerint különleges befolyás gyakorlása a „történelmi felelősség címén".[38]

Hollande a térségben zajló politikai átalakulási folyamat aktív, de a diplomáciai eszközöket előnyben részesítő figyelemmel kísérését ígéri. Ebben – az Európai Bizottsággal való együttműködést hangsúlyozva – a már funkcionáló vagy csak létező struktúrákra

36 Jóllehet, Hollande támogatja az alternatív energiaforrások nagyobb térnyerését, szeretné elkerülni ezek esetleges negatív hatásait. Így például Franciaország az élelmiszerár növekedésének letörésére (különösen a gabona, kukorica, cukorrépa esetében) javasolta, hogy az emberi és az állati táplálékok alapnövényeiből készülő bioüzemanyagoknak a hagyományos üzemanyagokban való felhasználását korlátozzák. Párizs 7%-ot javasol, és szeretné ezt európai, illetve világszinten (G20) is elérni. Vö.: Laurence Girard – Gilles van Kote: „L'Union Européenne s'apprête à prendre distances avec les agrocarburants". *Le Monde,* 2012. szeptember 15. 7. o.

37 Vö.: Marie-Béatrice Baudet – Thomas Weider: „François Hollande lance la transition écologique". *Le Monde*, 2012. szeptember 15. 6. o. Az elnök beszédének teljes szövegét lásd: „Déclaration du Président de la République à l'occasion de la Conférence environnementale". *Élysée,* http://www.elysee.fr/president/les-actualites/discours/2012/declaration-du-president-de-la-republique-a.13914.html. Letöltés ideje: 2012. szeptember 15.

38 Emmanuel Godin – Natalya Vince (szerk.): *France and the Mediterranean, Internaitonal Relaitons Culture and Politics*. Bern: Peter Lang, 2012.

(UfM, *„Partenariat de Deauville", 5+5 Group*) kíván támaszkodni. A kezdeményezések és feladatok koordinálását *(„Méditérranée de projets")* egy különmegbízott irányítaná. Mindez nem jelent számottevő változást, hiszen továbbra sem látszik, hogy Párizs képes lenne a nyugati beavatkozó szemléletmódot a dialógussal felváltani, ami pedig a valódi cselekvés lehetőségeinek alapja lehetne. Hollande tervei homályosak Izrael és Palesztina vonatkozásában is. Az egyértelmű állásfoglalásnak ez a szokatlan hiánya jobb alkalmazkodást, de kisebb befolyást eredményezhet a Közel-Keleten. Ebben a térségben értékes partnert szerezhet vissza Franciaország, az Hollande elődje alatt mélypontra jutott francia–török viszonyban bekövetkezett fordulat révén. A feltételekhez kötött, de nem eleve elutasított EU-csatlakozás lehetősége, az örménykérdésben való visszafogottság hozta új légkört leginkább gazdasági jellegű előnyök szerzésére szeretné kiaknázni Párizs. Nem elhanyagolható tényező továbbá a közel-keleti kihívások, Szíria és Irán kérdésénél sem, hogy Ankarával normalizálódik a kapcsolat.

A tétlenséggel vádolt új francia elnök ugyanis a szíriai elnök, Bassár el-Aszad távozása érdekében tett erőfeszítéseket nem szüntette be.[39] Párizs az emberi jogok érvényesülését és a fegyveres szembenállás megszüntetését különösen is fontosnak tartja, és minden létező diplomáciai eszközt felhasznál ezek elérésére. Hollande álláspontja egyértelmű: a jelenlegi szír elnöknek távoznia kell, kívánatos lenne a felkelők ideiglenes kormányának megalakítása, a humanitárius ügyek megfelelő kezelése, és úgy véli, a vegyi fegyverek használata esetén a direkt beavatkozás elkerülhetetlen. Franciaország azonban csak és kizárólag a nemzetközi közösség, elsősorban az ENSZ és az EU keretei között kíván ebben a kérdésben eljárni.[40]

Hollande hozzáállása Irán esetében is egyértelmű. Teherán köteles a nemzetközi elkötelezettségeinek eleget tenni, és tudomásul venni, hogy atomfegyverrel nem rendelkezhet. Párizs ennek a célnak az elérésére a szankciós politikát részesíti előnyben, és egyre kevesebb esélyt lát a dialógus lehetőségére.[41] Hollande az augusztus 27-i beszédében a világ legsúlyosabb gondjaként értékelte a nukleáris proliferációt.

---

39 2012. augusztus elején Nicolas Sarkozy vádolta utódját tétlenséggel, de rajta kívül az UMP részéről többen is. Judith Weintraub: „Syrie: la mise en garde de Sarkozy enerve le PS". *Le Figaro.fr*, http://www.lefigaro.fr/politique/2012/08/08/01002-20120808ARTFIG00511-syrie-la-mise-en-garde-de-sarkozy-enerve-le-ps.php. Letöltés ideje: 2012. augusztus 8. François Fillon augusztus 13-án megismételte a kritikát. A teljes tétlenség egyébként ebben a kérdésben nem fedi a valóságot, hiszen pl. 2012. július.16-án „A szíriai nép barátai" címmel konferenciát hívtak össze Párizsba, és Franciaország a Biztonsági Tanácsban is állandóan napirenden tartja a kérdést.

40 Ez a hivatalos álláspont. Ugyanakkor köztudott, hogy a francia titkosszolgálatok igen aktívak Szíriában. Legutóbb (2012. szeptember 10-én) éppen a nyáron általuk kimenekített Manaf Tlass tábornokkal készült BFMTV-interjúban derült egyértelműen fény erre. Vö.: „Document BFMTV: un général syrien exfiltré témoigne". *BMFTV,* http://www.bfmtv.com/international/document-bfmtv-un-general-syrien-exfiltre-temoigne-333788.html, 2012. szeptember 10.

41 Michel Roccard volt szocialista miniszterelnök 2012 májusában tett magánjellegű utazást Iránba, ami nagy felháborodást szült különösen az UMP köreiben. A politikus látogatása Hollande tudtával történt, és a francia diplomáciai mozgástér növelése volt a célja. Amint az várható volt, ez a tapogatózás semmi látható eredményt nem hozott. Vö.: Georges Malbrunot: „Rocard en Iran: pourquoi UMP a quelques raisons de s'inquiéter". *Le Figaro.fr*, http://blog.lefigaro.fr/malbrunot/2012/05/rocard-en-iran-pourquoi-lump-a.html. Letöltés ideje: 2012. május 14.

Az új elnök elszánt, hogy a mediterrán és a közel-keleti térségben hasznosítsa azokat a lehetőségeket, amelyek a Sarkozy stílusától eltérő habitusából és így külpolitikai módszereiből adódnak, továbbá igyekszik megőrizni az elődje által kiépített jó személyes kapcsolatokat is,[42] de a realitások nem sok mozgásteret hagynak a számára.

Új védelmi politika, de Gaulle szellemében?

François Hollande egyik kampányígérete volt, hogy a francia erőket egy évvel hamarabb vissza fogják hívni Afganisztánból. Ez elsősorban a francia választóknak szólt, akik közt ez a 2001 óta tartó katonai beavatkozás soha sem váltott ki lelkesedést.[43] Valójában ennek az ígéretnek a megvalósítása igen körülményes,[44] de jelentősége nemcsak a bel-, hanem a külpolitika szempontjából is üzenetértékű. Hollande ezzel a döntéssel rámutatott arra, hogy elődjéhez képest a NATO-n belül és azon keresztül a transzatlanti kapcsolatokban is nagyobb önállóságot keres.[45] Ez némiképp visszatérést jelent a francia–amerikai viszonyban a klasszikusan ellentmondásos „szövetséges, de független" francia koncepcióhoz. Noha a chicagói NATO-csúcs alkalmával megerősítést nyert, hogy az új francia vezetés a 2009-ben történt változást nem fogja visszavonni,[46] az amerikai rakétaelhárítási programmal kapcsolatos kritikáját továbbra is hangoztatta. Hollande ezzel anélkül, hogy Párizs és Washington szívélyes viszonyát megkérdőjelezné,[47] Franciaország önállóságát kívánja demonstrálni.

Az új francia vezetés ugyanakkor tudatában van annak, hogy az ország egyedül aligha képes önálló külpolitikai ambícióihoz megfelelő katonai potenciált felmutatni, így kézenfekvőnek tartja, hogy európai partnereivel próbálja szorosabbra fűzni a szálakat a védelmi politika területén. A francia elnök utóbbi célkitűzésének irányába hatnak a gazdasági válság okozta pénzügyi nehézségek[48] és az integráció elmélyítésére történő erőfeszítések is. Ez az ún. „európai védelmi politika" korántsem új, de Párizs megpróbálná a meglévő kereteket (CSDP, AED) kitágítani, saját befolyását növelni. Hollande továbbá leginkább a

42 Ez különösen is igaz például Katar esetében. Vö.: Darnis: i. m. 9. o.

43 Pierre Verluise: „The Geopolitical Consequences of the Economic Crisis for France". *IRIS, Actualités Européennes,* No. 53. (2012). 2. o.

44 Vö.: Maeva Bambuck: „Afganistan: la complexité du retrait français". *Le Figaro.fr*, http://www.lefigaro.fr/international/2012/08/28/01003-20120828ARTFIG00537-afghanistan-les-aleas-du-retrait-francais.php, 2012. augusztus 28.

45 Vivien Pertusot: „Defence and Foreign Policy under President-Elect François Hollande". *Actuelles de l'IFRI*, http://www.rusi.org/analysis/commentary/ref:C4FA6FCABF031A/, 2012. május 8.

46 Franciaország 1966-ban lépett ki, és 2009-ben lépett vissza a NATO integrált katonai parancsnokságába. Ennek a döntésnek a visszavonásáról nincs szó, de a volt külügyminiszter, Hubert Vedrine felkérést kapott arra, hogy vizsgálja meg az akkori visszatérés következményeit.

47 Barack Obama és François Hollande között szívélyes a viszony. Vö.: Natalie Nougayrède: François Hollande de bon élève américain". *Le Monde*, 2012. szeptember 3. 6. o.

48 Drasztikusan csökkentek a védelmi kiadások Franciaországban, de a világ többi országában is. A kimutatást lásd: Camille Grand – Dominique Gallois: „La France et l'Europe face au risque de déclassement stratégique". *Le Monde,* 2012. április 2. Franciaország még így is a világon az ötödik a legtöbbet katonai célokra fordító államok között.

brit–francia[49] és a német–francia,[50] illetve a „weimari háromszögön" belül létező együttműködések elmélyítését és továbbiak kiépítését szeretné megvalósítani. Fontos célja a közös európai technológiai és hadiipari potenciál fokozása,[51] és ehhez a bevonható uniós források növelését kívánja, mivel így a csökkenő nemzeti katonai kiadások kiegészülhetnének. Mindehhez egy konkrét európai stratégiai koncepció kidolgozását is ígéri.

Ebben a kontextusban Hollande a francia védelmi politika felülvizsgálatára is vállalkozik. Így került sor 2012. július 13-án az elkövetkező tizenöt évre szóló nemzeti katonai stratégia kidolgozására. Az ún. „fehér könyv" elkészítésére ünnepélyes keretek között adott megbízást.[52] A munkálatokba most első ízben brit és német szakértőket is bevonnak.[53] A dokumentum elkészülte és védelmi törvényként történő beterjesztése 2013-ban várható, de alapvető változásokra aligha lehet számítani, kivéve az európai együttműködésekre vonatkozó terveket. Az új stratégia azonban nagy valószínűséggel a jelenlegi francia gazdasági realitás áldozata lehet.

A francia diplomácia (érdekérvényesítés) egyéb nemzetközi színterei

Hollande választási programjának 60 pontjából gyakorlatilag csak az utolsó három foglalkozik kizárólag nemzetközi kérdésekkel. Itt első helyen az ENSZ-szel, a G8-cal és a G20-szal kapcsolatos koncepciót fogalmazták meg.[54] Hollande megválasztása után Los Cabosban, illetve a XX. nagyköveti konferencián tovább pontosította megközelítését ezekben a kérdésekben. Az új francia vezetés számára a világkormányzat centrumának az ENSZ-nek kell lennie, de annak reformja elengedhetetlen. Párizs a Biztonsági Tanács állandó tagságának bővítése mellett érvel. Hollande szeretné továbbá, ha az ENSZ keretei között, afrikai székhellyel létrejönne egy környezetvédelemmel foglalkozó szervezet.

---

49 A kérdésben lásd: Jean-Pierre Maulny: „The Franco-British Treaty, the European Union's »Pooling and Sharing« and NATO's »Smart Defence«: How Can the Different Intitiatives in Terms of Pooling Capabilities Be Coordinated?". *IRIS Policy Paper,* (2012. június); Ronja Kempin, Jocelyn Mawdsley és Stefan Steinicke: „Entente Cordiale, Eine erste Bilanz französchisch-britischer Zusammenarbeit in der Sicherheits- und Verteidigungspolitik". *DGAP Analyse*, No. 10. (2012). https://dgap.org/de/think-tank/publikationen/dgapanalyse/entente-cordiale, 2012. augusztus 20. 20. o.

50 Lothar Rühl: *Les Enjeux du dialogue stratégique à l'échelle franco-allemande*. Paris: IFRI Comité d'études des relations franco-allemandes, 2012. 24. o.

51 Ezt a logikát támasztja alá a 2012. szeptember 12-én ismertté vált tény, hogy a BEA brit hadiipari óriáscég és a francia–német érdekeltségű *Airbus* anyavállalata, az EADS-csoport fúziójáról tárgyalások folynak.

52 1958 óta a negyedik alkalommal kerül ilyenre sor.

53 Vö.: Veronique Guillermard: „Vers une nouvelle stratégie de défense". *Le Figaro.fr*, http://www.lefigaro.fr/politique/2012/07/13/01002-20120713ARTFIG00635-vers-une-nouvelle-strategie-de-defense.php, 2012. július 13.

54 Hollande programját lásd: „Le projet". *PS,* http://www.parti-socialiste.fr/dossier/le-projet-de-francois-hollande. Letöltés ideje: 2012. szeptember 14.

Párizs továbbra is aktív résztvevője kíván lenni minden, a világot érintő fontos kérdésekben megoldást kereső nemzetközi közösségnek. Hollande külön kiemelt olyan területeket, mint a modern technológia veszélyei (ICT), a drog, a terrorizmus elleni küzdelem. Az új francia elnök ez utóbbi esetében szeretne rövid távon előrelépést elérni, különösen a Maliban zajló események kapcsán. A francia terv az, hogy logisztikai támogatás biztosítása mellett rábírja az Afrikai Uniót és a környező országokat (pl. Algériát), hogy ők lépjenek fel a szélsőséges csoportok ellen. Franciaország attól tart, hogy a Száhel övezetben zajló terrorista aktivitás túlzott megerősödése súlyos következménnyel járhat, messze a jelenleg veszélyeztetett térség határain túl, francia érdekeket direkt módon is sértve.[55] Hollande ugyanis prioritásai között kezeli az afrikai kontinens és Franciaország viszonyát. Elsősorban a kapcsolatok átláthatóságát szeretné elérni. Párizs tudatában van annak, hogy Afrika ígéretes lehetőséget rejt Európa számára, amiből Franciaország különösen is profitálhat, hiszen a világon a legtöbb franciául beszélő is ezen a kontinensen él.[56]

Hollande a G20 keretei között leginkább a gazdasági válság kezelésére szeretne választ találni, a növekedést és a munkahelyteremtést hangsúlyozva. Ezért – ugyanezekkel a célokkal – elsősorban a feltörekvő BRIC-országokkal kívánná elmélyíteni Franciaország viszonyát. A Sarkozy idején sok esetben erodálódott bilaterális kapcsolatokat főleg Kínával szeretné javítani, hiszen az ázsiai állam felé több mint 22 milliárd eurós adósságot halmozott fel Franciaország. Ennek lefaragása érdekében – vélhetően – a nukleáris technológiára vonatkozó korlátozás és az érvényben lévő fegyverkereskedelmi embargó enyhítése mellett fog lobbizni a francia kormány.[57] Hollande jobban nyitna Brazília felé is. India és Oroszország esetében aligha várható számottevő változás: a gazdasági kérdések mindenképpen továbbra is előtérben maradnak. Hollande kénytelen a realitásokat szem előtt tartani, és a Putyin nevével fémjelzett rendszerrel szembeni ellenérzéseit félretenni. Párizs többek között nem hagyhatja figyelmen kívül Oroszország BT-tagságát, nyersanyag- és energiatermelő szerepét, továbbá az euró megmaradásában való érdekeltségét sem.[58]

---

55 Az afrikai kontinensen hét francia túsz van terrorista kezekben, többen évek óta, akiknek kiszabadítása fontos lenne Párizsnak. Vö.: „Sept otages retenus en Afrique", *Le Figaro.fr,* http://www.lefigaro.fr/international/2012/09/14/01003-20120914ARTFIG00864-sept-otages-francais-retenus-en-afrique.php. Letöltés ideje: 2012. szeptember 14.

56 Vö.: Martine Jacot – Nathalie Brafman: „L'Afrique, phare de l'avenir du français". *Le Monde,* 2012. július 2. 7. o. A Frankofónia Nemzetközi Szervezete (*Organisation internationale de la Francophonie,* OIF) tagállamainak csúcsértekezlete 2012. október 12–14. között is Kinshasában lesz. Hollande-nak szándékában áll erre ellátogatni, de a Kongói Demokratikus Köztársaság belpolitikai feszültségei miatt ez még nem biztos. Magát a frankofón ügyekkel megbízott francia minisztert, Yamina Benguigui-t életveszélyesen megfenyegették ennek a találkozónak az előkészítése kapcsán. Vö.: „RDC: Y. Benguigui menacée de mort". *Le Figaro.fr*, http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2012/08/28/97001-20120828FILWWW00418-rdc-menaces-de-mort-contre-benguigui.php, 2012. augusztus 28.

57 M. Shen Xiaoquan: „Les quatre facteurs qui pourraient influencer la politique chinoise de François Hollande". *French.China.org.cn,* http://french.china.org.cn/foreign/txt/2012-05/09/content_25343041_2.htm, 2012. május 9. A Francia Szocialista Párt leköszönő elnöke, Martine Aubry külön megbízást kapott, hogy a kínai–francia kapcsolatok elmélyítésében segítse az új párizsi kormányt.

58 Lásd Gaël Vaillant interjúját az IFRI szakértőjével, Thomas Gomart-ral: Gaël Vaillant: „France–Russie: »Dans la continuité plus que la rupture«". *le JDD.fr*, http://www.lejdd.fr/International/Moyen-Orient/Actualite/Hollande-ne-changera-pas-profondement-la-relation-franoc-russe-

Hollande számára a Sarkozy-időszak alatt inkább háttérbe szorult francia–japán kapcsolatok újradinamizálása szintén fontos cél. Ennek előmozdítására többek között a Renault volt igazgatóját, Louis Schweitzert kérte fel a francia kormány a külön megbízotti feladatok ellátására. Párizs a válságos helyzetben is a világban meglévő pozíciói megerősítésére törekszik, elsősorban a gazdasági kihívásokra keresve a választ.

Összegzés

A 2012. augusztus 27–29. között megrendezett XX. nagyköveti konferencián elhangzottak és az Hollande hatalomra jutása óta eltelt több mint száz nap eseményei, döntései egyértelműen azt mutatják, hogy az új elnök elsősorban Sarkozy stílusához és módszereihez képest hoz újat, a francia külpolitika fő irányai és prioritásai nem változtak. Az európai válság foglalkoztatja továbbra is a leginkább Párizst. A gazdasági és pénzügyi gondok Franciaországot egyre súlyosabban érintik, így Hollande-nak nincs is választása: prioritásait egyértelműen a válságkezelés határozza meg. Az új elnök elkötelezett Franciaországnak a világban elfoglalt helyének, befolyásának[59] megőrzésében, erősítésében, hiszen ettől remél megoldást az ország gondjaira.

Elődjétől eltérően, elképzelései megvalósításában a több mint tizenötezer fős külügyi apparátusra, a kiterjedt francia kulturális hálózatra, a külföldön élő kétmillió franciára és nem utolsósorban a külügyminiszter által bejelentett „gazdasági diplomáciai akciótervre" kíván támaszkodni. Ez utóbbi összegzi Hollande fő célkitűzését, ami nem más, mint hogy a diplomácia minden eszközének mozgósítása által Franciaország gazdasági, társadalmi nehézségeinek orvoslását előmozdítsa, és ezen keresztül Párizsnak a világban betöltött befolyásos szerepét megőrizze, megerősítse.[60]

A nemzetközi közvélemény nem ellenséges az új francia elnökkel szemben, még ha egyes intézkedései megdöbbenést is váltanak ki. Hollande még az új államfőknek kijáró „kegyelmi állapotot" élvezheti, ami jól látszik a roma kérdés kapcsán is.[61] Kérdéses, hogy

interview-515865. Letöltés ideje: 2012. augusztus 27.

59 Nem véletlen, hogy a Quai d'Orsay tervezési és stratégiai főosztályának felügyelete alatt megjelenő folyóirat, a *Mondes* januári számát a befolyás kérdésének, illetve a kérdés elemzésének szentelték. *Mondes*, No. 9. (2012).

60 Ebből a munkából Hollande is kiveszi a részét. Többek között így került sor – immár huszonegyedik alkalommal – 2012. szeptember 7-én Evianban a francia, német, svájci nagyvállalatok vezetőit összefogó szervezet gálaestjére, amelyen váratlanul a francia elnök is részt vett. Vö.: Cédric Pietralunga – Denis Cosnard: „Bernard Arnault, héraut des grands patrons des CAC 40". *Le Monde*, 2012. szeptember 11. 9. o.

61 Mint ismeretes, Nicolas Sarkozy elnöksége idején, 2010 nyarán került sor első alkalommal a főleg Romániából és Bulgáriából érkezett, illegálisan Franciaországban élő romák nagyobb számban történő kitoloncolására. Ekkor az okok között volt a Saint Aignan-i incidens. Az akkori francia kormánynak a törvényt betartó lépéseit óriási nemzetközi felháborodás követte. Az Európai Unió és az ENSZ illetékesei külön is elítélték „Sarkozy kegyetlenségét". A 2012 augusztusában, elsősorban egészségügyi okokra való hivatkozással megkezdett kitoloncolás messze nem váltott ki ilyen éles reakciót. Inkább a közös megoldáskeresés felé ösztönzik Párizst a kritikák. Franciaország be is jelentette, hogy az Európai Tanács következő, októberi ülésén is szeretné napirendre tűzni a témát. Párhuzamosan, 2012. szeptember 12-én keretegyezményt írtak alá Bukarestben a romák hazaköltöztetésére vonatkozóan.

ez a jóindulat meddig tart ki, és mennyire köszönhető ez csupán a kompromisszumkereső stílusnak, illetve sokszor a partnerekkel egybeeső érdekeknek.

Mindazonáltal a francia külpolitika eredményessége szempontjából nem csak a nemzetközi környezet a meghatározó tényező. A tervek megvalósításánál minden bizonnyal nagy szerepük lesz a Franciaország gazdasági, társadalmi nehézségeire adott válaszok ma még nem látható következményeinek, a kormányon és a kormányzó párton belüli szemléletkülönbségeknek, annak, hogy hogyan tudják kezelni az elnök népszerűségének csökkenését,[62] illetve a Quai d'Orsay létszámleépítésének és átszervezésének is.

2012. szeptember 15.

62 A közvélemény-kutatási adatok alapján Hollande népszerűsége 50% alá süllyedt augusztusban, ami nem történt meg Sarkozyval 2007. nyár végén, ő ugyanis akkor még 61%-os támogatottságnak örvendett. A franciák 72%-a van azon a véleményen, hogy az új kormány nem elég hatékony a válsággal szemben. Vö.: „A Return to Normality". *The Economist*, 2012. szeptember 1. 22. o.